

LES BUGUENVÍL-LEES D'ARIAN

Rafael Haro i Sancho

«Em vas dir que si bé era cert que la buguenvíl-lea no aromejava, sí colorejava les façanes i els murs on anava creixent, esgarrapant per aguantar-se tèbia i neta, com si fos un delicat mosaic de paper de pinotxo, o com unes papallones fràgils i atentes, antenades, a iniciar el vol. Em vas dir tantes coses que, ara, passats els anys no recordo altra cosa que allò bell i cert, com si fos l'únic, l'únic lloc on agafar-me, després de fondre'm en aquella bogeria inútil que si més no, m'ha retornat a mi mateix i m'ha permès veure des de la distància.

No fa més que una estona, assegut en la taula del cafè, davant un te, observava com el taverner mirava la gent. La mirava de fit a fit, amb un menyspreu que no m'era desconegut.

Ha estat en veure'l, en veure'l a ell darrera el mostrador, amb el davantal vell i brut, quan he pensat en escriure't. No pensava fer-ho, però el teu esforç en comunicar-te amb mi passats els anys, valia malgrat tot, la meva contesta.

Després d'acomiar-me de tu i del poble vaig atrevir-me a fer el moviment de fugida, la fugida, te'n recordes? Una bogeria que em tragués de la tristesa que cada cop més m'assemblava als tarongers esgrogueïts i secs dels marjals d'allà on vivíem. No crec que hagi oblidat com em vaig quedar. Van ser massa coses, les ganes de beure'm el món en una copa massa gran, les ganes de justificar la meva elecció per damunt de tot, per damunt de tots els sentits que pugui tenir la vida. Aquesta frase, la dels sentits de la vida, la vam discutir en aquella terrasseta de l'habitació a Atenes, te'n recordes? La teva visió del món, el teu materialisme en les coses que jo et plantejava, em treia de polleguera. D'alguna manera intuïa el teu desig de marxar, de cloure la relació. I tu deies que no. Per això aquell home des del mostrador, amb la cara de ràbia i menyspreu m'ha retornat als últims moments de la nostra relació. En què s'havia convertit l'amor? En què ...»

Vaig interrompre la carta. Un soroll sec, com si alguna cosa hagués esclatat, em va arribar des del carrer. Tot seguit, murmuri de gent corrent amunt i avall, i crits. Havia estat un artefacte menut, una llauna de conserva dins d'una paperera. Quina

bogeria! Ningú no es trobava segur ni a les cases, ni als hospitals, ni a les mateixes casernes militars que s'havien convertit en l'objectiu més preuat. La dispesera va demanar per mi. – Estic bé. Hi ha ferits? – vaig contestar. Escoltava el cos pesant de la senyora Aseshadir com pujava les escales. Va tornar a insistir. - Es troba bé el senyor? -Sí, Aseshadir, no s'hi amoïni. Una bomba petita, oi? - Sí, ho sembla, senyor. Aniré al carrer a veure si hi ha ferits. – digué ella.

Els anys havien donat a la nostra relació una fluïdesa respectuosa i atenta. La dona recollí el got del cafè i buidà el cendrer en un full de diari que estava damunt la taula, després el plegà curosament i marxà fatigada, esbufegant per l' esforç de pujar i baixar un cos gran que envellia com ho fan totes les coses.

L'Índia era un bullir de violència, ningú no entenia res i els occidentals de les ambaixades feia dies que l'havien abandonada. Quedava la premsa i algun negociant que es negava a tancar. I jo, també quedava jo, realitzant l'última fase del viatge, de la meva fugida més lúcida; hi havia tanta distància però. No era aquella l'Índia imaginada, de fet tot allò era inimaginable; gris, estret, brut. Amb les aromes constants d'un Ganges on el fang roig es confonia amb la sang dels morts a la riba del riu.

Treballava, feia anys que ho feia, per una revista científica. El que guanyava amb els meus articles i el salari de la facultat tenia més que suficient per permetre'm aquella estança llarga a la Vall de l'Indo. Els mitjans de comunicació em permetien treballar des de molt lluny, de manera que gaudia des de la distància d'una llibertat laboral que mai no hagués pogut somiar. Entre els estudis per a la neurociència i la preparació dels temaris per als alumnes, encara em quedava força temps per conèixer el territori i escriure una obra de teatre. Les meves petulàncies no havien abandonat mai la literatura, i si m'havia format amb autors del romanticisme alemany volia ara obrir un nou camí on l'aposta literària aportés alguna cosa més que divertiment al públic. Sabíem moltes coses. La ciència generava noves rutes de saber i nous estris tecnològics, semblava com si en el gran puzzle del món l'home anés fragmentant la realitat en petits bocins que després es perdien. Per entendre-ho tot no en hi havia prou amb un cervell, calia un cervell d'abast còsmic, la unió de tots, per això era tan fàcil sentir-se sol. Sí que és cert que les peces que falten són aquelles que acaben perdent-se, potser les que mai no anaven a la capsa. La pretensió estava en comunicar que només l'home tenia la clau de la supervivència, i que aquesta pretensió passava obligatòriament per aconseguir un diàleg on només

el sentit comú i la necessitat de ser – això és sobreviure – fos l'única llum del viatge. Entenia que només d'aquella manera ens hem podíem sortir i avançar cap una humanitat plena lluny de conductes ancestrals i massa lligades a l'instint.

És cert que durant molts jo era un poca-solta somiatruïtes en un món que m'hagués engolit.

La poesia formava part de la meua vida, encara en forma, i ho veia tot segons la tendència del sentiment que m'acompanyava en cada moment. Però allò ja ho havia superat. L'èxit en la feina, un èxit que ni tan se vol podia imaginar, havia estat decisiu en la meua nova concepció del món. M'havia convertit en una mena de materialista – mecanicista - poeta, defensava el que som des d'una vessant biologicista clara, però també les possibilitats de solució en un planeta que caducava per l'abús d'una espècie que tenia la raó com qui té una urpa. Era una esperança, n'era conscient, però l'esperança de donar sentit, sentit humà, al futur dels nostres fills. Malgrat allò, per alguna raó desconeguda, sentia una atracció que de vegades em semblava perniciososa, una tendència als misteris, als dubtes gnòstics, a la desesperació existencial. Potser era allò el que m'havia portat tan lluny, el que m'havia arrastrat a prendre una petita maleta i un porta- folis. Seria un creient sense objecte potser, un cagadubtes essencial tant del que fa com del que no fa.

Feia cinc anys que tombava per l'Índia. Aquell país representava la possibilitat de fugida, l'allunyament, la renaixença – d'alguna manera – quan l'esgotament del nostre Occident ens asfixia per la incapacitat pròpia d'adaptació. Tots volem fugir dels nostres fantasmes. Cadascú els crea d'una o altra manera, però acaben esdevenint els mateixos. Tots tenim els mateixos fantasmes, per això en el viatge fugia aquella cova dels infeliços que havia somniat tantes vegades. Hi ha milers d'abismes entre les nostres expectatives de vida i el que la vida ens va oferint, o el que anem nosaltres desgranant de la vida, com si fos una magrana, com si fos una margarida on deséssim preguntes i respostes. Ja les sabem les respostes, les intuïm de la mateixa manera que els déus i els misteris. La cova dels infeliços podria ser la Terra mateixa, ningú en podia sortir. Hi havia gent que ho intentava, esberlant als quatre vents totes les misèries que vivíem, però res, la cosa s'esmicolava en eixugar-se aquella eufòria rebel, de vegades callada, com calma després de la tempesta. Jo també sentia els fantasmes, eren cosa meua, de fet, encara ho són; no passa dia sense pensar-los, i quan per un moment els allunyo, m'esperen, amatents

de mi, de les meves vacil·lacions i fracassos. Tots vestim els fantasmes, fins i tot aquest de contar les coses esdevé un fantasma, una necessitat, una pressa...

Quan era jove explicava que tot i respectar la postura del suïcida, era més heroic prendre un tren i fugir a l'Índia. Amb aquella marxa s'acceptava la responsabilitat misteriosa de viure, però es reivindicava el dret, a risc d'error, de la recerca de la felicitat. La ciutat de Madràs, al Golf de Bengala, va ser el lloc on s'aturà la nau. És una ciutat gran i feien un congrés al què estava invitat com a ponent. Em va impressionar l'Índia tot i no ser el que pensava. Prop de Madràs, en un llogarret anomenat Trattisanka vaig trobar dispesa i dispesera, també, lluny del meu pensament, però ben a la vora del cor, la traductora dels ponents. I m'hi vaig quedar. Trobar aquella casa d'hostes i la sol·licitud de la senyora Aseshadir em van acabar de convèncer.

L'Arian va pujar fins la meva estança, la seva pell, bruna i suau, regalimava suor i espant, hi havia costum, però mai no t'acostumes al desastre.

- Ho has sentit Arnau? Ha esclatat una bomba davant la botiga del pa.
- Sí, ho he sentit.

Va venir cap a mi i em va acaronar els cabells. Feia calor i els ventiladors del sostre no podien trencar l'espessor de l'aire. Arian era la meva amant, de fet la més gran de les amants; si l'Índia encara era viva era per ella, pel seu bru, per la seva mirada fosca i brillant, pels seus pits vellutats i fermes, durs de duresa jove i altiva, d'una joventut que tem i viu, que ha après a viure el dia, a riure el moment sense les petulàncies del beatus ille. Me l'estimava, l'Arian. Me l'estimava com mai no havia estimat ningú i era per ella que el meu sentiment refermava en la memòria la meva aposta de l'amor pur. L'Arian volia sexe i em provocà deixant-se caure la bata de cotó espatlles avall. Allí es mostrà tota nua, sense ferides ni enganys. Fer l'amor és l'amor mateix, no s'entén res si no es fa, si no es viu; i allà em fonia, amb ella, damunt d'un llit encara humit per les suors de la nit.

Va esclatar una altra bomba. No només va ser un so de tro que esgarrés el cel, ens van caure a sobre totxanes i canyes, el ventilador va quedar suspès pels cables i un cabiró, el que sostenia l'estança, va moure's perillosament. Ens vam aixecar, tots dos estàvem bé; el carrer ple, ara més ple amb més sirenes i més crits. L'escala estava plena de runa i la senyora Aseshadir seia amb el cap badocat per una esberla de fusta. Era morta, va ser llavors quan ens vam adonar de la nostra nuesa i

vam retornar, arriscant-nos, a cercar la roba. L'Arian plorava. Em va prendre de la mà i vam baixar com vam poder amb la intenció d'arribar a la seva casa familiar. No calia imaginar la catàstrofe, era allí, al davant mateix del forn, un tot de runa i cadàvers, de braços flonjos i sabatilles. Vint-i-cinc morts en una ferum de pols i plors, vint-i-cinc morts per un conflicte que ningú no entenia. Vam trobar els cossos de la família de l'Arian sota les pedres.

La violència sempre ha estat una constant en el ésser humà. És veritat que altres espècies també l'exerceixen, però vull creure que l'única espècie que podria extingir aquesta conducta instintiva som nosaltres. És una esperança que hauríem de procurar tots ja que d'altra manera la cosa està clara. L'esgarrifament que sentíem en veure els cossos del seu pare, la seva mare i de la germana coixa que mai no es separava d'ells, devia ser paral·lel al sofriment dels assassins en veure els seus morts. Una estupidesa íntegra on el sentit territorial, l'egoisme i la supèrbia enganyaven la raó en nom d'idees que es pretenen certes. Hom troba justificacions morals per al que sigui, per al que sigui.

L'Arian cosia per a una factoria de roba occidental i traduïa a l'anglès en les poques jornades internacionals que es feien a Madràs. El seu salari, amb el del pare que era adobador de pells i esquilava bestiar, servien per a menjar i per les medecines de la mare i la germana. Des d'aquí no ens podem fer la idea de com es viu amb certa felicitat i pocs recursos, la bomba però esquinçà en un moment la raó de ser allí. El seu món ara jeia també sota la runa, per això va voler fugir també; perquè quan els móns s'ensorren l'ànima ens demana anar, i anar ben lluny del lloc on s'amunteguen els records.

I a Trattisanka van fer dols, van esclafir les llengües en milers de crits que no podien ofegar els plors dels qui ploraven les morts dels qui morien, dels qui havien mort. El color canyella subtil, cremat en les aromes del Ganges, s'amagava sota els saris descolorits per la vergonya de l'home. L'encens obria els esperits en aquell paratge ocre de cases de fang i aigua bruta.

Spinoza digué: ni riure ni plorar, només comprendre; i si amb Leibniz aquell era el millor dels móns possibles, calia deixar clar que només el plor podia sufocar la incomprensió crònica d'una espècie que de pretendre-ho tot passava a destrossar-ho tot; i l'Arian i jo vam marxar després d'enterrar els morts. I jo continuaria fugint i l'Arian, sense ningú, m'acompanyaria en un viatge que ja no seria sols meu.

- Si el vostre Déu existís, no permetria totes aquestes coses.- Digué l'Arian.

- Tens raó, cap Déu no ho permetria.

Els meus avis i els meus pares sí estaven en el cert. Aquesta vida és una merda, no és digna de ser viscuda. Som culpables en haver nascut i aquí rau el pecat.

- Potser sí, Arian. Potser sí.
- És així. No hi ha cap pregunta resposta. Ens entretenim i prou. Morir-se és només no estar.

No estar enlloc. I per què, per què hauríem de ser culpables de res ? Per què ens entestem a mirar més enllà del que hi ha? Per què no vivim i prou ?

- Tens raó Arian. Tot són preguntes i l'única resposta és no tenir respostes. No ho sé.
- Som malvats, egoistes... uns imbècils de cap a peus.
- Sí, Arian, sí.
- Ara ja no em consola res. Estic tan cansada, tan cansada de plorar i veure plorar que m'és impossible imaginar res. Deu ser cert el que explicava la meva mare de la roda del Samsara, caminarem fastigosament durant mil·lennis amb l'única promesa de l'extinció, el no res és el Nirvana i aquest el nostre Dharma. És la pau la mort?
- O la mort la pau, Arian. No ho sé. Acabarem la vida sense saber ben bé res.

«La lluna de l'Índia és igual a ull nu que la nostra. Si poguéssim mirar-la al mateix temps ens veuríem les cares. T'ha costat trobar-me. No pots retreure'm res perquè tot estava parlat abans de la marxa. Què podia importar la meva desaparició, què podies voler de mi. Saps, ja no m'importa gaire pensar en aquella relació; es va esquinçar, les coses es trenquen però no puc entendre que els sentiments puguin trontollar, cosificats, entre els ritmes de la vida on el treball o l'èxit o la joventut mateixa esdevenen més importants que allò que sentim. Jo creia en l'amor pur, una relació entre dos en la qual cadascú aportés un cent per cent, on mai no faltés la complicitat dels que s'estimen i el dubte, el dubte de l'amor quedés emplaçat a un déu que, en morir-nos, jutjaria si l'amor, si aquell sentiment que ens atreu l'un a l'altre, havia estat pur. Ja ho deies que era un poeta, i jo t'ho vaig dir que tu no en tenies gens, de poesia. Vas materialitzar l'amor mirant com s'energaven les neurones, vas lligar caps i em vas dir que tot era per reproduir, una demanda de l'espècie, una passió que a molt durar, sense fingir, seria de quatre anys. Just els nostres. Tot i els anys passats no puc treure'm aquella sensació i la possibilitat que

tinguessis raó. Tu vas marxar de casa amb la teva claredat sobre el món i jo també amb la meva confusió. Ara entenc coses, entenc moltes coses que abans em feien por, però mantinc l'esperança, l'hàlit que tot i les investigacions sobre allò que som, resti una esclatxa per imaginar una humanitat que superi amb escriu qualsevol definició de déu, de l'amor o de la mort. I no era allò el que jo volia al cap i a la fi? No em vas entendre mai. Tampoc jo t'ho retrec. La vida no és una suma, és una resta del temps de l'ordre cap el caos. Al final tot retornarà a ser com era: un desordre absolut i golut on l'energia estarà tan dispersa que farà fred, molt de fred... »

Vam abandonar l'Índia. Des de l'aeroport de Delhi vam prendre l'avió direcció Madrid, des d'allà retornaria jo a Barcelona i l'Arian encetaria la seva fugida. Fugia amb mi. Fugim de nosaltres mateixos, no són els llocs; són els altres i nosaltres. Jo fugia pel desencís i l'oportunitat, l'oportunitat de fugir, no la valentia. El meu cap sota l'ala, sota el terra. L'Arian fugia també del desencís, de la tragèdia, de la pèrdua. No li quedava ningú, tampoc la possibilitat d'ajudar el seu poble, ajudar significava prendre partit i prendre partit era tenir un fusell. Fugia de la por, tots fugim de la por. Va ser al poc d'arribar, just demanar reincorporar-me a la Facultat en les especialitats presencials, quan l'Arian va començar a tenir les visions. Cada nit, a la mateixa hora, s'aixecava del llit esperitada i sortia al balcó. Hi romania cinquanta minuts exactes. Quan me'n vaig adonar devia fer dies que ho feia, jo anava cansat i a l'hora que ella s'aixecava era ben adormit. A la fi, però, la vaig descobrir. Mai, mai en els anys al laboratori de psicologia havia vist res de semblant. Durant les nits que la vaig observar, tot i el fred, mai no agafà un constipat, mai no es girà quan la cridava, i mai no em comentà res al dia següent. Jo l'observava, no entenia bé aquella conducta i només després dels meus precés va avenir-se a explicar-m'ho. La veritat és que em feia una mica de por la seva reacció davant la meva insistència, la llibertat i el seu ús són complicades i acceptar el dret a no explicar certes conductes és de vegades difícil. No feia tant des dels atemptats a Trattisanka i els traumatismes a nivell psíquic poden aparèixer tranquil·lament al llarg del temps. Va ser al cap d'un any quan em va dir que eren visions des de l'Índia que la buscaven. No tenia por, s'hi sentia a gust, tan a gust que la seva pell semblava acabada de bronzejar després d'aquelles sessions de bogeria. Què era el que sentia? Aquestes coses, aquestes experiències són impossibles d'explicar. Cadascú és una illa incomunicable absolutament. Quan es llevava del llit ho feia de forma ràpida, vaig arribar a pensar que, tot i les aparences, romania desperta fins l'hora de la seva cita

al balcó. Què era el que sentia? Per què s'aixecava? Visions des de l'Índia, com si gaudís d'algun poder especial que li permetés aquesta mena de contacte; o millor i més fàcil per a entendre-ho jo i la meva ment occidental: l'Arian enfolia. El trauma dels morts, el sense sentit de la vida, potser la insatisfacció d'haver-se quedat amb mi... Ella m'ho explicava amb una tranquil·litat absoluta, com si fos alguna cosa normal que jo no pogués entendre. M'explicà aquestes coses i em demanà que no insistís més, que la deixés fer en aquella experiència i que no patís.

Ho vaig comentar a la facultat, en tercera persona, perquè tenia por de donar peu a xafarderies que en res ens haguessin ajudat. La vida, d'altra banda, continuava tranquil·la; ella s'integrà perfectament en un centre hindú de Barcelona, aprengué la llengua i es guanyava un bon jornal com a traductora. Em va fer prometre que no contaria a ningú el tema de les visions i que no la molestaria més amb preguntes, ni molt menys m'aixecaria amb ella fins el balcó. Era el seu espai íntim, la seva vida espiritual més enllà del ritme de Barcelona, del ritme de la casa, del ritme del món. La vida passa ràpida quan la contemples des de la distància. Es veu curta a temps passat i s'obliden prompte els afanys esmerçats en la cursa. La Universitat m'elevà a degà, la psicologia més materialista que jo havia defensat des dels inicis, la constant de Weber n'era la causa, podia avançar a passos curts però fermes i anava donant un nom a la Facultat. L'Arian impecable, no envellia, n'estic segur; continuava la seva rutina diària com si res no passés, sense exigir res i manifestant-se feliç cada dia, i cada nit. Abans de la crida, ens fèiem carícies entre les flassades de franel·la o nus, a l'estiu, amb les finestres obertes. Ens anava bé, però tenia tantes preguntes que cada cop em costava més cloure la curiositat.

Van passar deu anys, i crec que mai no va faltar a la cita. No vaig poder més i vaig insistir per a que m'ho tornés a explicar, què era el que veia, què era el que sentia, com és que no tenia fred, com és que no escoltava els meus crits... I ella em respongué a tot, poc a poc, amb tots els detalls, amb totes les veus.

- No sé Arnau perquè, quin és el motiu que em fa llevar cada nit. És una força que pot amb mi dominant-me absolutament la voluntat. Els ulls se m'obren i camino sense veure res fins el balcó, llavors l'obro, passo i m'assec en la posició del lotus. Només seure una immensa calor em travessa, sembla que suri i sembla que tot el meu cos, tot d'una peça, comenci a ascendir, llavors, a una velocitat que em dificulta respirar em trasllado a algun lloc on hi ha un temple amb moltíssimes escales i un mercat on la gent compra i ven. Estic a gust, no tinc ni cap ansietat ni cap por, la

gent no em veu, puc escoltar-los i puc entendre el que diuen. Estic allà fins la posta de sol, llavors una altra dona exactament igual a mi es posa el dit als llavis volent dir que calli. En acabar, desperto al balcó i torno al llit.

- Això durant aquests deu anys? Mai no has passat d'aquí? – Jo diagnosticava aquelles experiències que em relatava l'Arian com una al·lucinació post-traumàtica. Alguna cosa s'havia refugiat en la seva ment pels successos de l'Índia. No entenia però, com el cos, sense drogues, podia evitar-li el fred o com jo no aconseguia de cap de les maneres despertar-la. No sentia res, es mantenia en un estat catalèptic durant els cinquanta minuts que durava cada una d'aquelles sessions. Tot i això, no havia observat en ella cap conducta que indiqués un principi d'esquizofrènia o d'alguna malaltia que pogués justificar aquell comportament...

Anit – va continuar ella - vaig passar d'aquell estadi. Tot es va repetir igual, la mateixa gent al mercat, el mateix temple, el mateix oratge. La dona però, la dona igual a mi, aquest cop no em va fer el gest de silenci. La seva cara estava seriosa, era jo mateixa, i m'entristia. Va deixar caure una llàgrima, em va somriure i va desaparèixer. No havia pensat mai en aquesta experiència perquè la sensació de benestar que em produïa era tan gran que res no em calia. Avui no deixo de donar-li voltes. No sé què significa ni tinc la tranquil·litat de sempre.

« Els peus de les noies, els bons peus calçats amb unes bones sandàlies són un caprici per als sentits. Són els peus nets, ben tractats, polits de dureses i amb el tall de les ungles regular i llimat amb cura. Són peus que no fan altra olor que l'olor de la pell humana i el cuir, són peus de referència i d'amor a l'espècie. El meu pare em contava que recent arribat a París, mirant l'aparador d'una llibreria, va veure en el vidre el reflex d'una jove francesa. Una lleugera flaire de desodorant en retirada – feia molta calor – i uns turmells coronats per una polsera. Aquella imatge, potser ja te l'havia contada, el fascinà de tal manera que a partir d'aquell moment només dibuixà peus de dona. Crec que hem anat abandonant els peus, queden lluny de les mans i fan de mal treballar. Valorem més altres parts del cos, poden ser belles, sí, no negaré cap evidència, però els peus, creuats amb cuir fosc, amb betes que puguen pels turmells i els dits a l'aire, ja ho saps, sempre m'han tocat boig. La pell, la pell humana ens crida a xuclar-nos, a posseir-nos. Reconeix que fer l'amor és l'amor mateix, allí on s'ajunten el que som i el que creiem que som. Ara tinc l'habitació des d'on t'escric plena de llibres i fum. No ho toleraries tampoc tot i no entrar-hi mai, mai, per veure'm treballar. El tabac, i no et dono la raó, m'ha anat minvant les forces. Vull

pensar que ha estat el tabac i que quan abandoni l'hàbit m'anirà retornant la salut. Què vols? Ens anem fent vells i els records ens van pensant tant que aixafen moltes il·lusions. El tabac però, no és un record. Moltes vegades penso que no val la pena deixar de fumar, perquè si res té sentit, tampoc perpetuar-nos en un tedi fastigós i buit de felicitat. La felicitat, sé que t'estic avorrint, també era una constant en el meu vocabulari. Podies pensar que era un frívol, un estúpid amarrat a la sorra del romanticisme més ranci. Penso que llavors estava cansat, que ja estava cansat. Per això el veure el taverner gras i brut m'ha portat moltes coses a la memòria. Treballava molt llavors, treballava en aquell restaurant de la costa que s'omplia de gent afamada i cansada i que tenia uns treballadors cansats i esquarterats per la circumstància. La meva, ben diferent de la teva, era treballar la misèria per pagar-me la carrera. Em renyaves perquè podia a paella i era incapaç de veure altra cosa que una dutxa – amb tu, és clar – i una cervesa freda a la plaça del poble. Estic segur que no ho entenes, i deixa'm tornar a insistir que no es tracta d'una llista de retrets. No he estat mai rancuniós, un home trist, això sí. Un home trist. Quan em vas deixar va ser fàcil agafar el camí del precipici, abans t'ho he dit: res tenia sentit. Em cansa recordar la meva estupidesa, accepto però el que he estat i el tipus de vida que m'ha tocat viure. Mai no et vaig dir que sabia que m'enganyaves amb un imbècil de la facultat, ho vaig saber llavors i ho sabia sempre, malgrat tot, tu vas haver de fer el pas d'espolsar-me. He estat sempre un covard, fins i tot covard en prendre aquelles decisions que estaven tan clares. Tot i això, mai no vaig sentir ràbia, pena sí, pena i decepció, no per tu, era per mi. »

Des d'aquell dia la nostra vida, la vida de l'Arian i la meva, es van convertir en una ansietat contínua. Per les nits ella no podia dormir; no sentia aquella necessitat d'anar al balcó i va començar a tenir vòmits i mal sons. Pel matí dormia, va perdre la feina, i aquell color de pell turgent i resplendent. La vaig convèncer per a fer-li unes proves al cervell, una ressonància i un TAC ens ajudarien a sortir de dubtes. Fins aquell moment s'havia negat a qualsevol cosa que tingués que veure amb la medecina, però l'estat d'inquietud al què arribà i els continus mals de caps no li deixaven alternativa. A l'Hospital Clínic vam diagnosticar-li un tumor a la zona occipital. L'Arian tenia un tumor de creixement lent però que en aquell estat ja no es podia operar; durant deu anys l'havia tingut al costat i per por a perdre-la, per no imposar-me a la seva decisió, ara estava morint-se. Li ho vaig dir. Em preguntà el temps que li quedava, somrigué plàcidament, em donà la mà i m'estimà als llavis.

Al matí següent em comunicà que volia retornar a l'Índia, que volia anar-hi sola, que s'estaria uns pocs dies i que no patís, que retornaria a morir a Barcelona.

La mort és la nostra gran por, la por atàvica, la forjadora de les religions i de més pors. La por a la mort genera mort. La ciència ens havia fet la vida més còmoda, podíem saber alguna cosa més, petita però en comparació al que podíem arribar a saber. Les grans preguntes però restaven. Amb l'Arian parlàvem algun cop del tema; jo li vaig dir que preferia de totes totes que la mort fos l'extinció total, per a l'Arian aquella extinció l'apropava al nirvana. Em costava imaginar-me un cel al mode de les religions monoteistes, em costava imaginar les seves promeses de supervivència d'una ànima sense cos. Em costava tant que no acabava d'entendre l'aposta de Pascal; preferia descansar al mode de Sòcrates que imaginant-me brindant ultratomba amb Agamèmnon. Me l'estimava, l'Arian, per res del món m'hagués atrevit a coartar la seva llibertat. La seva llibertat formava part del meu amor. La vida no és prou llarga per a estimar moltes vegades, ella s'eixugava i amb ella jo que en guardaria la memòria.

No li quedava gaire i jo trobava que el just era no posar cap impediment als seus desitjos, així que vaig accedir i al cap de tres dies marxà en direcció Delhi.

« Continuo a la mateixa habitació escrivint i fumant. Ja no és aquella Olivetti del meu pare. Es va perdre, saps? Ja no es feia servir i entre unes i altres coses va desaparèixer. Les coses, els objectes ens perduren. Són en el temps més que nosaltres i valen més que nosaltres. N'estimem algunes perquè representen alguna cosa que elles no són i nosaltres tampoc. És per això que ens estimem les petites coses heretades i usades. Són nosaltres mateixos i els que ens han precedit en el temps. No pots ni imaginar-te les voltes que ha donat aquesta carta. Tant se val ! rebràs unes lletres escrites durant anys; tu has insistit i insistit i jo m'ho he agafat amb molta calma. Per què tanta insistència? El nostre temps ja ha passat, no és possible tornar enrere. Les coses, la nostra relació, les nostres paraules, els nostres plaers, desitjos, discussions, traïcions..., ja no són enlloc. En la memòria diràs, només en la memòria. Han passat molts anys. L'experiència que hem anat acumulant ens fa ben diferents a aquells que amb vint anys pretenien menjar-se el món. Han passat moltes coses, i aquestes coses, volguéssim o no, ens fan estar vius, ens diuen que estem vius. Perdem energia i la manca total d'energia és l'extinció. Això tampoc no ho vas entendre mai, no entenes les meves presses ni l'exigència quotidiana en veure't, parlar-te, tocar-te. I la memòria a la què et

refereixes constantment l'he anat omplint d'altres cares, sentiments, sensacions. Si regiro entre les neurones només em queda de tu aquella reflexió sobre les buguenvíl·lees. Uns murs entre una porta de reixa i una mare-selva plena d'heures i buguenvíl·lees. La humitat i els colors que respiraven les abans parets blanques i les ganes que teníem de capbussar-nos en nosaltres mateixos, prescindiren de la prudència de no embrutar-nos en la terra molla i fosca d'aquella obaga. Va ser la nostra primera vegada, potser l'única autènticament nostra. T'explico tot això perquè alguns anys després les buguenvíl·lies retornarien a mi. Tenies raó, les buguenvíl·lees no fan olor, són només d'una bellesa exclusivament visual i tàctil. Són tan belles però. S'aguanten moltíssim temps sense pansir-se i en caure de les lianes clavades en els murs ja tenen la cromàtica substituïda preparada. Ja veus, tu insisties en la manca d'olor, i jo veia aquella mancança com una virtut. Alguns anys més tard, ja t'ho he dit, el record de les buguenvíl·lees em retornarà amb aroma i tacte nou. L'aroma de la pell, el tacte, de la pell sobretot...

Han passat molts anys i aquests últims he anat rebent cartes teves. Ara per ara no és difícil localitzar-me. He anat llegint les lletres i les anava guardant en un calaix del despatx. No veia ni la necessitat d'escriure't ni la de llegir-te. M'expliques en una carta que el Marc t'ha deixat. Ho sento. Ni conec el tal Marc ni tenia idea de la teva vida fins ara. Sento si et sents abandonada, si tens la sensació que la vida no té sentit. És curiós que la teva reflexió et porti a aquesta conclusió. Potser, veure'ns envellir ens fa por, més por encara si estem sols. No, la vida no en té, de sentit. Som nosaltres qui posem i traiem sentits, és el que és i ni la suma de dolors ni la de plaers la modifica. La teva urgència i el meu silenci t'han portat a fer-me retrets. Quins retrets podries fer-me?

Ningú mai no és perfecte però no hi havia delictes. Estic cansat, em sento vell. Crec que la intensitat en sentir m'ha esgotat. Tu ja saps prou de mi. Has pogut llegir els meus avanços a la Universitat, dius que has llegit els meus llibres, fins i tot m'has vist a la televisió. Tu vols saber més de mi, i jo no vull saber res de tu. No vull que m'escriguis més. A la memòria només em queda lloc per a qui he estimat realment. » Va tornar de l'Índia al cap de dues setmanes. Estava envellida, pràcticament no podia caminar i li mancaven les forces per parlar. Vaig acomodar-la el millor que vaig poder. Al dormitori vaig col·locar tots els estris que podien ser necessaris per a evitar-li tot dolor. Sabia que quedava molt poc, que s'esmunyia el temps amb el creixement de cèl·lules cancerígenes. Vaig demanar una excedència a la Universitat,

la veritat era que no tenia gens de ganes de veure ningú. L'Arian i jo passàvem els dies junts, ella seia en una cadira de rodes al meu costat mentre jo llegia. L'Arian dormitava mentre el tumor l'anava pansint.

Una nit, amb moltíssimes dificultats, em va fer entendre que volia sortir al balcó, la vaig prendre en braços, pesava molt poc, i la vaig posar en la seva posició del lotus. No feia fred però la vaig tapar amb un llençol. Jo al seu costat, callat. I vaig dormir-me just quan moria.

L'Arian morí en el balcó, en la posició que durant anys li proporcionà aquella pau que segurament ara tenia. I aquella nit, quan plorava per la pèrdua de la dona que estimava, un fort aroma m'arribà de la façana. Devien ser les buguenví·lees.

FI